

ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND THE TRANSFORMATION OF FINANCIAL MANAGEMENT: ECONOMIC EFFICIENCY, PROFESSIONAL JUDGMENT, AND RESPONSIBILITY

Copyright © 2026 the Author/s

Peer review method: Double-Blind

Accepted: August 7, 2026

Published: September 12, 2026

Original scientific article

DOI suffix: 10.36962/NEC21032026-87

Tsira Bartia

Executive Manager of the Committee
on Innovation and Professional Development,
Federation of Auditors, Accountants and
Financial Managers of Georgia
ORCID: 0009-0008-7671-2553
E-mail: cira.bartia@gmail.com

Iuri Papaskua

Academic Doctor of Economics,
Professor at Sokhumi State University
ORCID: 0000-0002-7849-2426
E-mail: papaskuaiuri@gmail.com

ABSTRACT

The paper examines the functional transformation of financial management through the use of artificial intelligence and its relationship with economic efficiency, professional judgment, and responsibility. The study aims to assess the economic efficiency of AI use, identify changes in the functions of financial professionals, and define the boundaries of professional responsibility in the decision-making process. The research is based on a critical review and assessment of scientific literature and international professional and regulatory documents. The methods employed include analysis, synthesis, comparison, systematization, and logical generalization.

The findings indicate that the economic efficiency of artificial intelligence is determined by the relationship between the benefits obtained and the total costs associated with its use and depends on the scale of the business entity, the volume of financial operations, data quality, and the conditions under which the technology is applied. The use of artificial intelligence reduces the volume of repetitive operations, accelerates information processing, expands analytical and forecasting capabilities, and shifts the primary focus of financial professionals from technical data processing toward evaluating results and substantiating decisions. The study demonstrates that the expansion of automated analysis does not diminish the role of professional judgment or responsibility. The final decision, the evaluation of the information obtained, and responsibility for its consequences remain within the competence of the human professional. The complementarity of artificial intelligence and professional competence improves the quality and economic efficiency of financial management.

Keywords: artificial intelligence; financial management; economic efficiency; professional judgment; professional responsibility; financial decision-making.

JEL Classification: M41, M15, G30, O33.

REFERENCES:

1. Sutton, S. G., Holt, M., & Arnold, V. (2016). "The reports of my death are greatly exaggerated"—Artificial intelligence research in accounting. *International Journal of Accounting Information Systems*, 22, 60–73. <https://doi.org/10.1016/j.accinf.2016.07.005>
2. Kokina, J., & Davenport, T. H. (2017). The emergence of artificial intelligence: How automation is changing auditing. *Journal of Emerging Technologies in Accounting*, 14(1), 115–122. <https://doi.org/10.2308/jeta-51730>
3. Moll, J., & Yigitbasiglu, O. (2019). The role of internet-related technologies in shaping the work of accountants: New directions for accounting research. *The British Accounting Review*, 51(6), 100833. <https://doi.org/10.1016/j.bar.2019.04.002>
4. International Federation of Accountants. (2022). *Exploring the IESBA Code: A focus on technology—Artificial intelligence*. IFAC.
5. European Union. (2024). Regulation (EU) 2024/1689 laying down harmonised rules on artificial intelligence (Artificial Intelligence Act). *Official Journal of the European Union*.
6. OECD. (2024). *Regulatory approaches to artificial intelligence in finance* (OECD Artificial Intelligence Papers No. 24). OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/f1498c02-en>
7. OECD. (2021). *Artificial intelligence, machine learning and big data in finance: Opportunities, challenges, and implications for policy makers*. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/98e761e7-en>
8. Leitner-Hanetseder, S., Lehner, O. M., Eisl, C., & Forstenlechner, C. (2021). A profession in transition: Actors, tasks and roles in AI-based accounting. *Journal of Applied Accounting Research*, 22(3), 539–556. <https://doi.org/10.1108/JAAR-10-2020-0201>
9. Abbas, K. (2026). Management accounting and artificial intelligence: A comprehensive literature review and recommendations for future research. *The British Accounting Review*, 58(2), 101551. <https://doi.org/10.1016/j.bar.2025.101551>
10. Han, H., Shiwakoti, R. K., Jarvis, R., Mordi, C., & Botchie, D. (2023). Accounting and auditing with blockchain technology and artificial intelligence: A literature review. *International Journal of Accounting Information Systems*, 48, 100598. <https://doi.org/10.1016/j.accinf.2022.100598>
11. Zamain, N. S. A., & Subramanian, U. (2024). The impact of artificial intelligence in the accounting profession. *Procedia Computer Science*, 238, 849–856. <https://doi.org/10.1016/j.procs.2024.06.102>
12. Cao, Y., & Zhang, W. (2025). How AI is shaping accounting and finance. *The British Accounting Review*, Article 101650. <https://doi.org/10.1016/j.bar.2025.101650>
13. Jarrahi, M. H. (2018). Artificial intelligence and the future of work: Human–AI symbiosis in organizational decision making. *Business Horizons*, 61(4), 577–586. <https://doi.org/10.1016/j.bushor.2018.03.007>
14. Association of Chartered Certified Accountants. (2025). *AI monitor: Risk and responsibility*. ACCA.
15. Lehner, O. M., Ittonen, K., Silvola, H., Ström, E., & Wührleitner, A. (2022). Artificial intelligence based decision-making in accounting and auditing: Ethical challenges and normative thinking. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 35(9), 109–135. <https://doi.org/10.1108/AAAJ-09-2020-4934>
16. Association of Chartered Certified Accountants, & Chartered Accountants Australia and New Zealand. (2021). Ethics for sustainable AI adoption: Connecting AI and ESG. ACCA.
17. Zagaidze, V., & Karchava, L. (2026). Artificial Intelligence and Data-Driven Policy in Economic Governance: Opportunities and Risks. *The New Economist*, 21(1), 85–92.
18. Talakvadze, G., & Archvadze, I. (2026). Functions and Dynamics of Artificial Intelligence in Modern Conditions. *The New Economist*, 21(1), 46–56.
19. Gognadze, T. (2026). Pros and Cons of Artificial Intelligence (AI) Usage. *The New Economist*, 21(2), 28–34.

ხელოვნური ინტელექტი და ფინანსური მართვის ტრანსფორმაცია: ეკონომიკური ეფექტიანობა, პროფესიული განსჯა და პასუხისმგებლობა

ცირა ბართია

აუდიტორთა, ბუღალტერთა და ფინანსურ
მენეჯერთა ფედერაციის სტანდარტების
ინოვაციებისა და პროფესიული
განვითარების კომიტეტის აღმასრულებელი
მენეჯერი

<https://orcid.org/0009-0008-7671-2553>

E-mail: cira.bartia@gmail.com

იური პაპასკუა

ეკონომიკურ მეცნიერებათა
აკადემიური დოქტორი,
სოხუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტის
პროფესორი,

<https://orcid.org/0000-0002-7849-2426>

E-mail: papaskuaiuri@gmail.com

აბსტრაქტი

ნაშრომში განხილულია ხელოვნური ინტელექტის გამოყენებით ფინანსური მართვის ფუნქციური ტრანსფორმაცია და მისი კავშირი ეკონომიკურ ეფექტიანობასთან, პროფესიულ განსჯასა და პასუხისმგებლობასთან. კვლევის მიზანია ხელოვნური ინტელექტის გამოყენების ეკონომიკური ეფექტიანობის შეფასება, ფინანსური სპეციალისტის ფუნქციების ცვლილების გამოვლენა და გადანყვევტილების მიღების პროცესში პროფესიული პასუხისმგებლობის საზღვრების განსაზღვრა. კვლევა ეფუძნება სამეცნიერო ლიტერატურის, საერთაშორისო პროფესიული და მარეგულირებელი დოკუმენტების შესწავლასა და კრიტიკულ შეფასებას; გამოყენებულია ანალიზის, სინთეზის, შედარების, სისტემატიზაციისა და ლოგიკური განზოგადების მეთოდები.

კვლევის შედეგად დადგენილია, რომ ხელოვნური ინტელექტის ეკონომიკური ეფექტიანობა განისაზღვრება მიღებული სარგებლისა და მისი გამოყენებისთვის საჭირო სრული დანახარჯების თანაფარდობით და დამოკიდებულია სამენარმეო სუბიექტის მასშტაბზე, ფინანსური ოპერაციების მოცულობაზე, მონაცემთა ხარისხსა და ტექნოლოგიის გამოყენების პირობებზე. ხელოვნური ინტელექტის გამოყენება ამცირებს განმეორებადი ოპერაციების მოცულობას, აჩქარებს ინფორმაციის დამუშავებას, აფართოებს ანალიზისა და პროგნოზირების შესაძლებლობებს და ფინანსური სპეციალისტის საქმიანობის ძირითად დატვირთვას მონაცემთა ტექნიკური დამუშავებიდან მიღებული შედეგების შეფასებისა და გადანყვევტილების დასაბუთებისკენ გადააქვს. დასაბუთებულია, რომ ავტომატიზებული ანალიზის გაფართოება პროფესიული განსჯისა და პასუხისმგებლობის შემცირებას არ იწვევს. საბოლოო გადანყვევტილება, მიღებული ინფორმაციის შეფასება და მის შედეგებზე პასუხისმგებლობა ადამიანის კომპეტენციაში რჩება. ხელოვნური ინტელექტისა და პროფესიული კომპეტენციის ურთიერთშევესება აუქმობებს ფინანსური მართვის ხარისხსა და ეკონომიკურ ეფექტიანობას.

საკვანძო სიტყვები: ხელოვნური ინტელექტი; ფინანსური მართვა; ეკონომიკური ეფექტიანობა; პროფესიული განსჯა; პროფესიული პასუხისმგებლობა; ფინანსური გადანყვევტილება.

JEL კლასიფიკაცია: M41, M15, G30, O33.

შესავალი

ფინანსური მართვის ციფრული ტრანსფორმაცია ბოლო წლებში ხელოვნური ინტელექტის გამოყენების სწრაფ გაფართოებას უკავშირდება. ფინანსური მონაცემების მოცულობის ზრდა, მათი დამუშავების სიჩქარისადმი მოთხოვნა და გადანყვევტილებების დასაბუთებისთვის საჭირო ანალიტიკური ინფორმაციის გართულება სამენარმეო სუბიექტებს ახალი ტექნოლოგიური შესაძლებლო-

ბების გამოყენებისკენ უბიძგებს. ხელოვნური ინტელექტი ფინანსურ საქმიანობაში უკვე გამოიყენება მონაცემთა ავტომატიზებული დამუშავების, გადანყვევტილების გამოვლენის, პროგნოზირების, რისკების შეფასებისა და გადანყვევტილებების ანალიტიკური მხარდაჭერისთვის [1; 2; 18; 19].

ფინანსური მართვის პროცესში ხელოვნური ინტელექტის გამოყენება ცვლის სპეციალისტის მიერ შესასრულებელი სამუშაოს სტრუქტურას.

მონაცემთა მოძიების, სისტემატიზაციის, შედარებისა და პირველადი ანალიზის ნაწილის ავტომატიზაცია პროფესიონალს შესაძლებლობას აძლევს, მეტი ყურადღება დაუთმოს მიღებული შედეგების შეფასებას, მათ ინტერპრეტაციას, ალტერნატიული გადაწყვეტილებების შედარებასა და ფინანსური გადაწყვეტილების დასაბუთებას. ამგვარად, ხელოვნური ინტელექტის ფუნქცია არ უკავშირდება ფინანსური სპეციალისტის ჩანაცვლებას; იგი აფართოებს მის ანალიტიკურ შესაძლებლობებს და პროფესიული საქმიანობის ძირითად დატვირთვას მონაცემთა ტექნიკური დამუშავებიდან მათი შეფასებისა და გადაწყვეტილების მომზადებისკენ გადააქვს [2; 3].

ხელოვნური ინტელექტის შესაძლებლობების ზრდასთან ერთად განსაკუთრებულ დატვირთვას იძენს პროფესიული განსჯა. ფინანსური მონაცემების ავტომატიზებული ანალიზის შედეგად მიღებული ინფორმაცია თავისთავად არ წარმოადგენს საბოლოო მმართველობით გადაწყვეტილებას. მისი გამოყენება მოითხოვს ეკონომიკური გარემოს გათვალისწინებას, გამოყენებული მონაცემებისა და დაშვებების გადამოწმებას და შესაძლო შედეგების პროფესიულ ინტერპრეტაციას. სწორედ ამ ეტაპზე რჩება ადამიანის როლი გადამწყვეტი: ხელოვნური ინტელექტი აფართოებს ანალიზის შესაძლებლობებს, ხოლო პროფესიონალი განსაზღვრავს მიღებული ინფორმაციის სანდოობას, შესაბამისობასა და გადაწყვეტილებისთვის გამოყენების მიზანშეწონილობას. პროფესიული კვლევებიც მიუთითებს, რომ AI-ის შესაძლებლობების ზრდა პროფესიულ განსჯას არ აუქმებს და, პირიქით, ზრდის კრიტიკული შეფასებისა და პროფესიული კომპეტენციის დატვირთვას [3; 4; 17].

ამასთან, ადამიანის და ხელოვნური ინტელექტის ფუნქციების ახალი თანაფარდობა პასუხისმგებლობის საკითხსაც განსხვავებულად აყენებს. ფინანსური გადაწყვეტილება შეიძლება ეფუძნებოდეს ხელოვნური ინტელექტის მიერ დამუშავებულ მონაცემებს, გამოვლენილ ტენდენციებს ან მომზადებულ პროგნოზს, მაგრამ გადაწყვეტილების ეკონომიკური შინაარსის შეფასება და მისი მიღება პროფესიული პასუხისმგებლობის სფეროში რჩება. ამიტომ ფინანსურ მართვაში ხელოვნური ინტელექტის გამოყენების გაფართოება მოითხოვს მკაფიო განსხვავებას ტექნოლოგიის მიერ შესრულებულ ანალიტიკურ ფუნქციასა და ადამიანის მიერ განხორციელებულ პროფესიულ განსჯას შორის. ადამიანის ზედამხედველობის, AI-ის შესაძ-

ლებლობებისა და შეზღუდვების გაცნობიერებისა და მიღებული შედეგების კრიტიკული ინტერპრეტაციის მოთხოვნა თანამედროვე საერთაშორისო მარეგულირებელ ჩარჩოებშიც სულ უფრო მკაფიოდ იკვეთება, რაც პროფესიული პასუხისმგებლობის შენარჩუნებასა და გადაწყვეტილების სანდოობის უზრუნველყოფას ემსახურება [5; 6].

ფინანსურ მართვაში ხელოვნური ინტელექტის გამოყენება ტექნოლოგიურ შესაძლებლობებთან ერთად ეკონომიკური ეფექტიანობისა და პროფესიული პასუხისმგებლობის საკითხებსაც აყენებს. მისი დანერგვა მოითხოვს პროგრამულ უზრუნველყოფას, მონაცემთა ინფრასტრუქტურას, კიბერუსაფრთხოებას, პერსონალის მომზადებასა და სისტემების მუდმივ განახლებას. შესაბამისად, მიღებული სარგებელი უნდა შეფასდეს არა მხოლოდ ტექნოლოგიური შესაძლებლობებით, არამედ დანახარჯებთან, **სამეწარმეო სუბიექტის მასშტაბთან** და მიღებული გადაწყვეტილებების ხარისხთან მიმართებით. ამავე დროს, ავტომატიზებული ანალიზის გაფართოება საჭიროებს პასუხისმგებლობის მკაფიო განაწილებას მონაცემთა მომზადების, შედეგების გადამოწმებისა და საბოლოო გადაწყვეტილების ეტაპებზე [5; 6].

ხელოვნური ინტელექტის გამოყენება ფინანსურ მართვასა და აღრიცხვაში პროფესიული და აკადემიური კვლევების აქტიურ მიმართულებად ჩამოყალიბდა. არსებული ნაშრომები ძირითადად ეხება ფინანსური პროცესების ავტომატიზაციას, მონაცემთა ანალიზისა და პროგნოზირების შესაძლებლობების გაფართოებას, აღრიცხვის ოპერაციების შესრულების დაჩქარებას, შეცდომების გამოვლენას, აუდიტის პროცედურების განვითარებასა და ფინანსური ინფორმაციის ხარისხის გაუმჯობესებას [1; 2; 3; 18; 19]. კვლევების მეორე მიმართულება ყურადღებას ამახვილებს ხელოვნური ინტელექტის გამოყენებასთან დაკავშირებულ რისკებზე — მონაცემთა სანდოობაზე, ალგორითმული შედეგების გამჭვირვალობაზე, ინფორმაციის დაცვასა და ადამიანის მიერ განხორციელებული კონტროლის აუცილებლობაზე [4; 5; 6].

ამ საკითხების ცალ-ცალკე შესწავლის მიუხედავად, შედარებით ნაკლები ყურადღება ეთმობა ხელოვნური ინტელექტის ეკონომიკური ეფექტიანობის, პროფესიული განსჯისა და პასუხისმგებლობის ურთიერთკავშირს ფინანსური გადაწყვეტილების მიღების ერთიან პროცესში. ტექნოლოგიური შესაძლებლობის არსებობა თავისთავად არ განსაზღვრავს მისი გამოყენების ეკონომიკურ

მიზანშეწონილობას, ხოლო ავტომატიზებული ანალიზის ხარისხი არ აუქმებს მიღებული შედეგის პროფესიული შეფასების საჭიროებას. შესაბამისად, კვლევას საჭიროებს ხელოვნური ინტელექტისა და ფინანსური სპეციალისტის ფუნქციების ისეთი თანაფარდობა, რომლის დროსაც ტექნოლოგიური შესაძლებლობების გამოყენება ზრდის ფინანსური მართვის ეფექტიანობას, აძლიერებს პროფესიული განსჯის ხარისხს და გადანეყვითლებს ადამიანის პასუხისმგებლობას ინარჩუნებს.

კვლევის მიზანია ფინანსურ მართვაში ხელოვნური ინტელექტის გამოყენების ეკონომიკური ეფექტიანობის შეფასება, პროფესიული განსჯის ფუნქციის ცვლილების გამოვლენა და გადანეყვითლების მიღების პროცესში პროფესიული პასუხისმგებლობის საზღვრების განსაზღვრა. მიზნის მისაღწევად კვლევა ითვალისწინებს ფინანსურ მართვაში ხელოვნური ინტელექტის გამოყენების ძირითადი მიმართულებების სისტემატიზაციას; მისი ეკონომიკური ეფექტიანობის განმსაზღვრელი ფაქტორების შეფასებას; ხელოვნური ინტელექტისა და პროფესიული განსჯის ურთიერთკავშირის შესწავლას; ტექნოლოგიური და პროფესიული ფუნქციების გამიჯვნას; პასუხისმგებლობასთან დაკავშირებული რისკების გამოვლენასა და ეკონომიკური ეფექტიანობის, პროფესიული განსჯისა და პასუხისმგებლობის ურთიერთკავშირის ერთიან შეფასებას.

კვლევის სამეცნიერო წვლილი გამოიხატება ხელოვნური ინტელექტის ეკონომიკური ეფექტიანობის, პროფესიული განსჯისა და პასუხისმგებლობის ურთიერთდაკავშირებულ შეფასებაში. მათი ურთიერთკავშირის ერთიანად შეფასება შესაძლებელს ხდის განისაზღვროს ტექნოლოგიური და პროფესიული ფუნქციების ისეთი თანაფარდობა, რომლის დროსაც ხელოვნური ინტელექტის გამოყენებით მიღებული ეკონომიკური სარგებელი მიიღწევა პროფესიული განსჯისა და საბოლოო გადანეყვითლებაზე ადამიანის პასუხისმგებლობის შენარჩუნების პირობებში.

კვლევის ჰიპოთეზა ეფუძნება მოსაზრებას, რომ ხელოვნური ინტელექტი ფინანსური მართვის პროცესში არ ანაცვლებს პროფესიონალს; მისი ეკონომიკური ეფექტიანობა მიიღწევა მაშინ, როდესაც ტექნოლოგიური შესაძლებლობები გამოიყენება მონაცემთა დამუშავებისა და ანალიზის გასაუმჯობესებლად, ხოლო მიღებული შედეგების შეფასება, პროფესიული განსჯა და საბოლოო გადანეყვითლებაზე პასუხისმგებლობა ადამიანის

კომპეტენციაში რჩება.

კვლევის მეთოდოლოგიურ საფუძველს წარმოადგენს სამეცნიერო ლიტერატურის, საერთაშორისო პროფესიული და მარეგულირებელი დოკუმენტების შესწავლა და კრიტიკული შეფასება. კვლევაში გამოყენებულია ანალიზისა და სინთეზის, შედარების, სისტემატიზაციის, ლოგიკური განზოგადებისა და სტრუქტურულ-ლოგიკური შეფასების მეთოდები, რაც ფინანსურ მართვაში ხელოვნური ინტელექტის გამოყენებას ეკონომიკური ეფექტიანობის, პროფესიული განსჯისა და პასუხისმგებლობის ურთიერთკავშირის საფუძველზე შესწავლის შესაძლებლობას იძლევა.

1. ხელოვნური ინტელექტი ფინანსური მართვის ფუნქციური ტრანსფორმაციის პროცესში

ფინანსური მართვა აერთიანებს ინფორმაციის მოპოვების, დამუშავების, ანალიზის, დაგეგმვის, კონტროლისა და გადანეყვითლების მიღების ურთიერთდაკავშირებულ პროცესებს. ამ პროცესებში ხელოვნური ინტელექტის გამოყენება პირველ რიგში იმ ოპერაციებზე აისახება, რომლებიც დიდი მოცულობის მონაცემების დამუშავებას, განმეორებადი მოქმედებების შესრულებასა და წინასწარ განსაზღვრული ნიშნების მიხედვით ინფორმაციის კლასიფიცირებას მოითხოვს. ინტელექტუალური სისტემები შესაძლებელს ხდის ფინანსური მონაცემების სხვადასხვა წყაროდან გაერთიანებას, მათ შორის კავშირების გამოვლენას, გადახრების იდენტიფიცირებასა და ანალიტიკური ინფორმაციის უფრო სწრაფად მომზადებას [1; 2; 7; 18].

ამ შესაძლებლობების გამოყენება ცვლის ფინანსური სპეციალისტის სამუშაოს შინაარსსა და ცალკეული ფუნქციების შესრულების თანაფარდობას. მონაცემთა შეგროვებასა და პირველადი დამუშავებისთვის საჭირო ოპერაციების ნაწილის ავტომატიზაციის პირობებში პროფესიონალის საქმიანობა მეტად უკავშირდება მიღებული ინფორმაციის სანდოობის შეფასებას, მიზეზშედეგობრივი კავშირების გააზრებას, ალტერნატივების შედარებასა და გადანეყვითლების ეკონომიკურ დასაბუთებას. შესაბამისად, ტექნოლოგიის ფუნქციური დატვირთვის ზრდა პროფესიონალის როლის შემცირებას არ ნიშნავს. იცვლება მისი სამუშაოს სტრუქტურა და იზრდება იმ ამოცანების წილი, რომელთა შესრულება გამოცდილებას, კრიტიკულ შეფასებასა და პროფესიულ განსჯას მოითხოვს [3; 7; 8].

ფინანსური აღრიცხვის სფეროში ხელოვნური ინტელექტის გამოყენების შესაძლებლობები მოიცავს პირველადი ინფორმაციის დამუშავებას, ოპერაციების კლასიფიკაციას, ანგარიშებს შორის შეუსაბამოების გამოვლენას, მონაცემების შეჯერებასა და ანგარიშგებისთვის საჭირო ინფორმაციის მომზადებას. ასეთი ოპერაციების ავტომატიზაცია ამცირებს ხელით შესასრულებელი განმეორებადი სამუშაოს მოცულობას, თუმცა ფინანსური ინფორმაციის აღიარების, შეფასებისა და წარმოდგენის საფუძვლად გამოყენებული პროფესიული გადაწყვეტილებები კვლავ შესაბამისი სპეციალისტის კომპეტენციაში რჩება. სწორედ ამიტომ აღრიცხვაში ხელოვნური ინტელექტის გამოყენება მიზანშეწონილია განვიხილოთ როგორც პროფესიული საქმიანობის ტექნოლოგიური მხარდაჭერა და არა როგორც პროფესიული განსჯის შემცვლელი [3; 4; 8].

ფინანსური ანალიზის, დაგეგმვისა და პროგნოზირების პროცესში ხელოვნური ინტელექტის შესაძლებლობები მონაცემთა პირველადი დამუშავების ფარგლებს სცდება. სხვადასხვა პერიოდის ფინანსური მაჩვენებლების, ფულადი ნაკადების, შემოსავლებისა და დანახარჯების დინამიკის ერთობლივი ანალიზი შესაძლებელს ხდის არსებული ტენდენციების გამოვლენას, მოსალოდნელი ცვლილებების შეფასებასა და გადაწყვეტილების რამდენიმე შესაძლო ვარიანტის შედარებას. ამ გზით ფინანსური სპეციალისტი მოკლე დროში იღებს უფრო ფართო ანალიტიკურ საფუძველს, თუმცა პროგნოზის სანდოობის შეფასება, გამოყენებული დაშვებების გადამოწმება და კონკრეტული გადაწყვეტილების არჩევა მის პროფესიულ კომპეტენციაში რჩება [2; 7; 8].

ხელოვნური ინტელექტის გამოყენების კიდევ ერთი მიმართულებაა ფინანსური კონტროლი და რისკების ადრეული გამოვლენა. დიდი მოცულობის ოპერაციებში უჩვეულო ცვლილებების, შეუსაბამოებისა და წინასწარ განსაზღვრული პარამეტრებიდან გადახრების გამოვლენა სპეციალისტს შესაძლებლობას აძლევს, ყურადღება იმ ოპერაციებსა და პროცესებზე გადაიტანოს, რომლებიც დამატებით შესწავლას საჭიროებს. ამ შემთხვევაში ხელოვნური ინტელექტი ასრულებს ინფორმაციის შერჩევისა და შესაძლო რისკის იდენტიფიცირების დამხმარე ფუნქციას, ხოლო გამოვლენილი გარემოების შეფასება, მისი მიზეზების დადგენა და შესაბამისი გადაწყვეტილების მიღება პროფესიონალის ფუნქციად რჩება [3; 4; 8].

ფინანსური სპეციალისტის ფუნქციური როლის ცვლილება განსაკუთრებით თვალსაჩინოა, როდესაც ხელოვნური ინტელექტი აღრიცხვის, ანალიზის, დაგეგმვისა და კონტროლის პროცესებში დაგროვილ ინფორმაციას აერთიანებს. სპეციალისტის საქმიანობის ძირითადი დატვირთვა მონაცემთა მოძიებისა და დამუშავებიდან გადადის ინფორმაციის შეფასებაზე, ალტერნატივების გაანალიზებასა და ეკონომიკურად დასაბუთებული გადაწყვეტილების შერჩევაზე. ეს ცვლილება ამარტივებს პროფესიულ საქმიანობას, აფართოებს ანალიტიკურ შესაძლებლობებს და მეტ დროს ტოვებს იმ საკითხებისთვის, რომლებიც გამოცდილებას, პროფესიულ ცოდნასა და ეკონომიკური გარემოს შეფასებას მოითხოვს [2; 3; 8].

ხელოვნური ინტელექტის გამოყენება ფინანსური სპეციალისტის პროფესიულ ცოდნაზე მოთხოვნას არ ამცირებს. ავტომატიზებული ანალიზის შედეგის სწორად გამოყენება მოითხოვს მონაცემთა საფუძვლის, მიღებული შეფასების შესაბამისობისა და შესაძლო შეზღუდვების გააზრებას. შესაბამისად, პროფესიონალის ფუნქცია მონაცემთა უშუალო დამუშავებიდან გადადის მიღებული შედეგის გადამოწმებაზე, ინტერპრეტაციასა და გადაწყვეტილებისთვის მისი გამოყენების დასაბუთებაზე [3; 4; 8].

2. ხელოვნური ინტელექტის ეკონომიკური ეფექტიანობა ფინანსურ მართვაში

ხელოვნური ინტელექტის ეკონომიკური ეფექტიანობა ფინანსურ მართვაში უნდა შეფასდეს მიღებული შედეგისა და მის მისაღწევად გამოყენებული რესურსების თანაფარდობით. ფინანსური ოპერაციების ნაწილის ავტომატიზაცია ამცირებს მონაცემთა შეგროვების, დამუშავებისა და გადამოწმებისთვის საჭირო შრომით დანახარჯებს, აჩქარებს ანალიტიკური ინფორმაციის მომზადებას და ზრდის ერთდროულად დასამუშავებელი მონაცემების მოცულობას. შედეგად, იგივე ადამიანური რესურსით შესაძლებელი ხდება მეტი ინფორმაციის დამუშავება და ფინანსური გადაწყვეტილების მოსაზრადებელი პერიოდის შემცირება [2; 7; 9].

თუმცა ეკონომიკური ეფექტიანობა მხოლოდ დანახარჯების შემცირებით არ განისაზღვრება. ფინანსურ მართვაში უფრო მაღალი ღირებულება შეიძლება შექმნას ინფორმაციის დროულმა მიღებამ, გადახრების ადრეულმა გამოვლენამ, პროგნოზების დაზუსტებამ და გადაწყვეტილების რამდენიმე ვარიანტის სწრაფად შეფასებამ. ამ შემ-

თხვევაში ხელოვნური ინტელექტის ეკონომიკური სარგებელი ვლინდება არა მხოლოდ შესრულებული სამუშაოს ღირებულებაში, არამედ ფინანსური სპეციალისტის შესაძლებლობაში, დროულად გამოავლინოს არასასურველი ცვლილება, შეაფასოს მისი შესაძლო შედეგები და მოამზადოს შესაბამისი გადანყვეტილება [7; 9; 10; 18].

ფინანსურ მართვაში ხელოვნური ინტელექტის ეკონომიკური ეფექტიანობა განსხვავებულ ფუნქციურ მიმართულებებში სხვადასხვა ფორმით ვლინდება. მონაცემთა დამუშავების ავტომატიზაცია ამცირებს განმეორებადი ოპერაციებისთვის საჭირო რესურსს, ფინანსური ანალიზის დაჩქარება სპეციალისტს გადახრებზე დროული რეაგირების შესაძლებლობას აძლევს, ხოლო პროგნოზირების გაუმჯობესება ზრდის მომავალი ფინანსური მდგომარეობისა და ალტერნატიული გადანყვეტილებების შეფასების შესაძლებლობას. ფინანსური კონტროლის პროცესში დიდი მოცულობის ოპერაციების ერთდროული შემოწმება ხელს უწყობს შეუსაბამოებებისა და რისკის ნიშნების ადრეულ გამოვლენას. ინფორმაციის სწრაფი დამუშავება ამცირებს გადანყვეტილების მომზადებისთვის საჭირო დროს, რაც განსაკუთრებით ფასეულია ცვალებადი საბაზრო პირობების, ფულადი ნაკადებისა და ფინანსური რისკების მართვისას. მონაცემთა მრავალმხრივი ანალიზი სპეციალისტს საშუალებას აძლევს შეადაროს გადანყვეტილების რამდენიმე ვარიანტი და წინასწარ შეაფასოს მათი ფინანსური შედეგები. შედეგად, იზრდება როგორც ცალკეული ოპერაციების პროდუქტიულობა, ისე

ფინანსური რესურსების განაწილებისა და გამოყენების დასაბუთებულობა. ამ შედეგების ერთობლიობა აჩვენებს, რომ ხელოვნური ინტელექტის ეკონომიკური ღირებულება ცალკეული ოპერაციის ავტომატიზაციას სცდება და მოიცავს რესურსების რაციონალურ გამოყენებას, ანალიზის ხარისხის გაუმჯობესებასა და ფინანსური გადანყვეტილების ინფორმაციული საფუძვლის გაფართოებას [2; 7; 9; 10; 19]. ხელოვნური ინტელექტის გამოყენების ეკონომიკური ეფექტიანობის ძირითადი მიმართულებები წარმოდგენილია ცხრილში 1.

ცხრილში წარმოდგენილი მიმართულებები აჩვენებს, რომ ხელოვნური ინტელექტის ეკონომიკური ეფექტიანობა რამდენიმე ურთიერთდაკავშირებული შედეგით ყალიბდება. დროისა და შრომითი დანახარჯების ეკონომიას ემატება ინფორმაციის დამუშავების სისწრაფე, ანალიზის სიზუსტე, გადახრების დროული გამოვლენა და გადანყვეტილების ინფორმაციული უზრუნველყოფის გაუმჯობესება. შესაბამისად, შეფასებისას გასათვალისწინებელია არა ერთი ცალკეული მაჩვენებელი, არამედ მიღებული სარგებლისა და ხელოვნური ინტელექტის გამოყენებასთან დაკავშირებული დანახარჯების თანაფარდობა [7; 9; 10].

ხელოვნური ინტელექტის გამოყენება თავის მხრივ მოითხოვს ტექნოლოგიურ და ორგანიზაციულ დანახარჯებს. მათ მიეკუთვნება შესაბამისი სისტემის შეძენა ან გამოყენება, არსებული საინფორმაციო სისტემებთან ინტეგრაცია, მონაცემთა მომზადება და დაცვა, პერსონალის სწავლება, სისტემის კონტროლი და პერიოდული განახლება.

ცხრილი 1. ხელოვნური ინტელექტის გამოყენების ეკონომიკური ეფექტიანობის ძირითადი მიმართულებები ფინანსურ მართვაში

მიმართულება	AI-ის ფუნქცია	ეკონომიკური შედეგი
მონაცემთა დამუშავება	დიდი მოცულობის ინფორმაციის სწრაფი დამუშავება	შრომითი და დროითი დანახარჯების შემცირება
ფინანსური ანალიზი	მონაცემთა შედარება და გადახრების გამოვლენა	ანალიზის სისწრაფისა და სიზუსტის ზრდა
პროგნოზირება	ტენდენციებისა და შესაძლო ცვლილებების შეფასება	გადანყვეტილების დასაბუთების გაუმჯობესება
ფინანსური კონტროლი	შეუსაბამოებებისა და რისკის ნიშნების გამოვლენა	დანაკარგის ალბათობის შემცირება
გადანყვეტილების მომზადება	ალტერნატიული ვარიანტების სწრაფი შედარება	პროფესიული განსჯისთვის ინფორმაციული საფუძვლის გაფართოება

წყარო: შედგენილია ავტორების მიერ [2; 7; 9; 10; 18].

ამიტომ მაღალი ტექნოლოგიური შესაძლებლობა ყოველთვის არ ნიშნავს მაღალ ეკონომიკურ ეფექტიანობას: მიღებული სარგებელი უნდა აღემატებოდეს მის მისაღებად გაწეულ დამატებით დანახარჯებს და ფინანსური მართვის ხარისხის გაუმჯობესებაში აისახოს [9; 10].

ხელოვნური ინტელექტის ეკონომიკური ეფექტიანობის შეფასებისას გასათვალისწინებელია სამენარმეო სუბიექტის მასშტაბი, ფინანსური ოპერაციების მოცულობა და სირთულე, მონაცემთა ხარისხი, გამოყენებული ტექნოლოგიის ღირებულება და მისი ინტეგრაციისთვის საჭირო რესურსები. ერთი და იგივე სისტემა განსხვავებულ ეკონომიკურ შედეგს იძლევა იმის მიხედვით, რამდენად ხშირად გამოიყენება, რამოცულობის სამუშაოს ასრულებს და რამდენად ამცირებს ხელით შესასრულებელ ოპერაციებს. მცირე მოცულობის ფინანსური საქმიანობის შემთხვევაში ტექნოლოგიის შეძენის, ადაპტაციისა და მომსახურების დანახარჯმა შეიძლება მიღებული სარგებელი საგრძნობლად შეამციროს, ხოლო მრავალრიცხოვანი და განმეორებადი ოპერაციების პირობებში ავტომატიზაციის ეკონომიკური უპირატესობა უფრო მკაფიოდ გამოვლინდეს [9; 10; 11].

ეფექტიანობის შეფასებაში გასათვალისწინებელია მიღებული ფინანსური ინფორმაციის ხარისხიც. არაზუსტი ან არასრული მონაცემების სწრაფად დამუშავება თავისთავად უკეთეს გადაწყვეტილებას ვერ უზრუნველყოფს. ხელოვნური ინტელექტის შესაძლებლობა ეკონომიკურ ღირებულებას მაშინ იძენს, როდესაც გამოყენებული მონაცემები სანდოა, შედეგები პროფესიულად მოწმდება და მიღებული ინფორმაცია გადანეჭვითი დასაბუთებას ემსახურება. ამდენად, ტექნოლოგიური შესაძლებლობა, მონაცემთა ხარისხი და პროფესიული კომპეტენცია ეკონომიკური ეფექტიანობის ურთიერთდაკავშირებულ პირობებს ქმნის [3; 9; 11].

ხელოვნური ინტელექტის ეკონომიკური ეფექტიანობის განსაზღვრისას მიღებული სარგებელი უნდა შეედაროს მისი გამოყენებისთვის საჭირო მთლიან დანახარჯებს. სარგებლის შემადგენლობაში შეიძლება შევიდეს შრომითი დანახარჯების ეკონომია, ფინანსური ინფორმაციის მომზადების დროის შემცირება, შეცდომებისა და შეუსაბამოების დროული გამოვლენით თავიდან აცილებული დანაკარგი და ფინანსური გადანეჭვითი ხარისხის გაუმჯობესებით მიღებული შედეგი. დანახარჯები კი მოიცავს ტექნოლოგიის

შეძენას ან გამოყენებას, ინტეგრაციას, მონაცემთა მომზადებასა და დაცვას, პერსონალის მომზადებას, ტექნიკურ მომსახურებასა და კონტროლს [9; 10; 11].

ამ კომპონენტების ნაწილი უშუალოდ ფულად გამოხატვას ექვემდებარება, ხოლო ნაწილის რაოდენობრივი შეფასება შედარებით რთულია. მაგალითად, სამუშაო დროის ეკონომიის ან ტექნოლოგიის გამოყენების ღირებულების განსაზღვრა შესაძლებელია პირდაპირი გაანგარიშებით, მაგრამ გადანეჭვითი ხარისხის გაუმჯობესებით მიღებული სარგებელი ხშირად მხოლოდ გარკვეული პერიოდის შემდეგ ვლინდება. ამიტომ ეკონომიკური ეფექტიანობის შეფასება მიზანშეწონილია დაეფუძნოს როგორც პირდაპირი დანახარჯებისა და ეკონომიის შედარებას, ისე ფინანსური მართვის შედეგებზე მიღებული ცვლილებების შეფასებას.

ხელოვნური ინტელექტის გამოყენების ეკონომიკური მიზანშეწონილობის შეფასებისას მიღებული სარგებელი უნდა შეედაროს მის დანერგვასა და გამოყენებასთან დაკავშირებულ მთლიან დანახარჯებს. ამასთან, სარგებლის შემადგენლობა სამენარმეო სუბიექტის საქმიანობის სპეციფიკის მიხედვით უნდა განისაზღვროს. ფინანსური ოპერაციების დიდი მოცულობის მქონე სუბიექტში ეკონომია შეიძლება ძირითადად მონაცემთა დამუშავებისა და კონტროლის ავტომატიზაციით წარმოიქმნას, ხოლო შედარებით მცირე სუბიექტში უფრო მაღალი ღირებულება ჰქონდეს ფინანსური ინფორმაციის სწრაფ მიღებას, პროგნოზების მომზადებასა და გადანეჭვითი ალტერნატივების შეფასებას. ამიტომ შეფასება უნდა მოიცავდეს როგორც დანახარჯებისა და მიღებული ეკონომიის შედარებას, ისე იმ კონკრეტულ შედეგებს, რომლებიც ხელოვნური ინტელექტის გამოყენებით მიიღება [9; 10; 11].

ამასთან, ფინანსურ მართვაში ხელოვნური ინტელექტის ეკონომიკური ეფექტიანობა საბოლოოდ დამოკიდებულია იმაზე, რამდენად სწორად გამოიყენებს პროფესიონალი მის მიერ შექმნილ ანალიტიკურ შესაძლებლობებს. სწრაფად მიღებული ინფორმაცია და ზუსტი გამოთვლები ეკონომიკურ ღირებულებას მაშინ ქმნის, როდესაც ისინი სწორად არის ინტერპრეტირებული და დასაბუთებული ფინანსური გადანეჭვითი საფუძვლად გამოიყენება. სწორედ ამიტომ ეკონომიკური ეფექტიანობის განხილვა ბუნებრივად უკავშირდება **პროფესიული განსჯის როლს**, რომელიც ხელოვნური ინტელექტის გამოყენების პირობებში განსხვავებულ

ფუნქციურ დატვირთვას იძენს [3; 4; 12].

ფინანსურ მართვაში მიღებული ეკონომიკური შედეგი ტექნოლოგიის შესაძლებლობებთან ერთად დამოკიდებულია მისი გამოყენების ხარისხზეც. სწრაფად დამუშავებული ინფორმაცია, გამოვლენილი გადახრა ან მომზადებული პროგნოზი ფინანსური გადაწყვეტილების საფუძველი მხოლოდ პროფესიული შეფასების შემდეგ ხდება. სპეციალისტმა უნდა განსაზღვროს მიღებული შედეგის სანდოობა, მისი შესაბამისობა ეკონომიკურ გარემოსთან და გაითვალისწინოს ის გარემოებებიც, რომელთა სრულად ასახვა ავტომატიზებულ ანალიზში შეუძლებელია [3; 4; 12]. ამგვარად, ხელოვნური ინტელექტის შესაძლებლობების გაფართოება პროფესიული განსჯის როლს კი არ ამცირებს, არამედ მის ფუნქციურ დატვირთვას ცვლის.

3. პროფესიული განსჯის ტრანსფორმაცია ხელოვნური ინტელექტის გამოყენების პირობებში

პროფესიული განსჯა ფინანსური მართვის განუყოფელი ნაწილია და გულისხმობს ცოდნის, გამოცდილებისა და არსებული ინფორმაციის საფუძველზე ისეთი გადაწყვეტილების ჩამოყალიბებას, რომელიც კონკრეტული ეკონომიკური გარემოებების შეფასებას ითვალისწინებს. ფინანსური მონაცემები ყოველთვის არ იძლევა ერთმნიშვნელოვან პასუხს, რადგან მათი ინტერპრეტაცია დამოკიდებულია სამენარმეო სუბიექტის საქმიანობის თავისებურებებზე, დასახულ მიზნებზე, მოსალოდნელ ცვლილებებსა და რისკებზე. სწორედ ამიტომ ფინანსური გადაწყვეტილების მიღება ვერ დაეყრდნობა მხოლოდ მონაცემთა დამუშავების შედეგს და მოითხოვს პროფესიონალის მიერ მათ შეფასებასა და ურთიერთდაკავშირებას [3; 4; 13].

ხელოვნური ინტელექტი პროფესიული განსჯის პროცესს დამატებითი ანალიტიკური შესაძლებლობებით უზრუნველყოფს. მას შეუძლია დიდი მოცულობის მონაცემებში ისეთი კავშირების განმეორებადი ტენდენციებისა და გადახრების გამოვლენა, რომელთა იდენტიფიცირება ტრადიციული მეთოდებით მეტ დროსა და რესურსს მოითხოვს. ამ გზით პროფესიონალი იღებს უფრო ფართო ინფორმაციულ საფუძველს შესაძლო ვარიანტების შესაფასებლად, თუმცა მიღებული შედეგის მნიშვნელობის განსაზღვრა, ალტერნატივებს შორის არჩევანი და საბოლოო გადაწყვეტილების დასაბუთება კვლავ პროფესიულ განსჯას ეფუძნება [3; 8; 13; 18].

ხელოვნური ინტელექტისა და პროფესიული განსჯის ასეთი ურთიერთკავშირი ცვლის სპეციალისტის მონაწილეობას გადაწყვეტილების მომზადების პროცესში. მისი ფუნქცია თანდათან გადაადგილდება ინფორმაციის უშუალო დამუშავებიდან AI-ის მიერ მიღებული შედეგების გადამოწმების, ინტერპრეტაციისა და კონკრეტულ ფინანსურ ამოცანასთან შესაბამისობის შეფასებისკენ. შედეგად, პროფესიული განსჯის ხარისხს სულ უფრო მეტად განსაზღვრავს არა ინფორმაციის მექანიკური დამუშავების უნარი, არამედ მისი კრიტიკული შეფასება, სხვადასხვა ფაქტორის შეჯერება და დასაბუთებული გადაწყვეტილების მიღება [4; 8; 13].

პროფესიული განსჯის ფუნქციის ცვლილება პროფესიონალისგან ახალი კომპეტენციების განვითარებასაც მოითხოვს. ფინანსური ცოდნისა და გამოცდილების პარალელურად აუცილებელი ხდება ხელოვნური ინტელექტის მიერ მიღებული შედეგების ლოგიკის გააზრება, გამოყენებული მონაცემების ხარისხის შეფასება და შესაძლო შეზღუდვების გამოვლენა. სპეციალისტს უნდა შეეძლოს განსაზღვროს, რამდენად დასაბუთებულია მიღებული შედეგი, რა გავლენა მოახდინა მასზე სანყისმა მონაცემებმა და რამდენად შეესაბამება იგი სამენარმეო სუბიექტის რეალურ ფინანსურ მდგომარეობას. ამ უნარების განვითარება უზრუნველყოფს პროფესიული განსჯისა და ტექნოლოგიური შესაძლებლობების ურთიერთშეგებას და გადაწყვეტილების მიღებაში ადამიანის განმსაზღვრელ როლს ინარჩუნებს [3; 4; 13; 14].

ამ პროცესში განსაკუთრებით საყურადღებოა ხელოვნური ინტელექტის მიერ მომზადებული შედეგის ავტომატურად მიღების დაუშვებლობა. მაღალი სისწრაფით შესრულებული ანალიზი და დეტალური პროგნოზი შეიძლება დამაჯერებლად გამოიყურებოდეს, თუმცა მისი სანდოობა გამოყენებული მონაცემების სისრულეზე, მათი სწორად შერჩევასა და ანალიზის პირობებზეა დამოკიდებული. პროფესიული განსჯა სწორედ ამ დამოკიდებულებების შეფასებას უზრუნველყოფს და სპეციალისტს საშუალებას აძლევს, საჭიროების შემთხვევაში გადაამოწმოს შედეგი, მოითხოვოს დამატებითი ინფორმაცია ან უარი თქვას მის გამოყენებაზე. ამგვარი კონტროლი ამცირებს ტექნოლოგიურ შედეგზე გადაჭარბებული დამოკიდებულების საფრთხეს და ფინანსური გადაწყვეტილების დასაბუთებულობას აძლიერებს [4; 6; 14].

ადამიანისა და ხელოვნური ინტელექტის ფუნქციების ასეთი განაწილება პროფესიული განსჯის

ახალ შინაარსს აყალიბებს: ხელოვნური ინტელექტი აფართოებს ინფორმაციის დამუშავებისა და ანალიზის შესაძლებლობას, ხოლო ადამიანი აფასებს მიღებულ შედეგს, ანიჭებს მას ეკონომიკურ შინაარსს და იღებს საბოლოო გადაწყვეტილებას. ამ ურთიერთქმედებაში ტექნოლოგია პროფესიონალის შემცვლელი კი არა, მისი შესაძლებლობების გამაძლიერებელი ინსტრუმენტია, რომლის გამოყენების ხარისხი საბოლოოდ ადამიანის ცოდნაზე, გამოცდილებაზე და განსჯაზე დამოკიდებულია [3; 4; 14].

პროფესიული განსჯის გაძლიერება საჭიროა მაშინ, როდესაც ფინანსური გადაწყვეტილება რამდენიმე ურთიერთსაინანაღმდეგო ფაქტორის ერთდროულ შეფასებას მოითხოვს. ხელოვნური ინტელექტს შეუძლია სხვადასხვა სცენარის დამუშავება, მოსალოდნელი შედეგების შედარება და შესაძლო გადახრების გამოვლენა, მაგრამ გადაწყვეტილების მიზანშეწონილობა სამენარმეო სუბიექტის ფინანსური მდგომარეობის, სტრატეგიული მიზნების, რისკის მისაღები დონისა და საქმიანობის გარემოს გათვალისწინებით უნდა შეფასდეს. ამ პირობებში პროფესიონალის ფუნქცია ინფორმაციის გადამონმებას სცდება და მოიცავს მის ეკონომიკურ ინტერპრეტაციასა და გადაწყვეტილების შესაძლო შედეგების შეფასებას [3; 13; 14].

პროფესიული განსჯის საჭიროება იზრდება მაშინაც, როდესაც ხელოვნური ინტელექტის მიერ დამუშავებული მონაცემები რამდენიმე შესაძლო

გადაწყვეტილებას გვთავაზობს. ასეთ შემთხვევაში ტექნოლოგიური ანალიზი არჩევანის საფუძველს ქმნის, მაგრამ ვერ განსაზღვრავს, რომელი ალტერნატივა შეესაბამება უკეთ სამენარმეო სუბიექტის ფინანსურ შესაძლებლობებსა და სამომავლო მიზნებს. ალტერნატივების შეფასებისას გასათვალისწინებელია არა მხოლოდ მოსალოდნელი ფინანსური შედეგი, არამედ მასთან დაკავშირებული რისკი და შესაძლო გრძელვადიანი გავლენაც. შესაბამისად, საბოლოო არჩევანი პროფესიული ცოდნისა და გამოცდილების საფუძველზე უნდა ჩამოყალიბდეს [3; 13; 14].

პროფესიული განსჯის ხარისხზე გავლენას ახდენს ისიც, რამდენად კარგად არის გამიჯნული ხელოვნური ინტელექტისა და ადამიანის ფუნქციები. მონაცემთა დამუშავება, კანონზომიერებების გამოვლენა, შესაძლო სცენარების ფორმირება და დიდი მოცულობის ინფორმაციის შედარება შეიძლება ტექნოლოგიას დაეკისროს, ხოლო შედეგის სანდოობის შეფასება, კონკრეტული გარემოებების გათვალისწინება, ალტერნატივის შერჩევა და გადაწყვეტილების მიღება პროფესიონალის კომპეტენციაში დარჩეს. ფუნქციების ასეთი განაწილება ტექნოლოგიურ შესაძლებლობას პროფესიულ ცოდნასთან აერთიანებს და ამცირებს როგორც ინფორმაციის არასრულად გამოყენების, ისე ავტომატიზებულ შედეგზე დამოკიდებულების ალბათობას [4; 6; 14].

მე-2 ცხრილში წარმოდგენილი ფუნქციური გა-

ცხრილი 2. ხელოვნური ინტელექტისა და პროფესიული განსჯის ფუნქციური განაწილება ფინანსურ მართვაში

ფინანსური მართვის ეტაპი	ხელოვნური ინტელექტის ფუნქცია	პროფესიონალის ფუნქცია
მონაცემთა მომზადება	მონაცემების შეგროვება, კლასიფიკაცია და სისტემატიზაცია	მონაცემთა შესაბამისობისა და სანდოობის შეფასება
ფინანსური ანალიზი	კავშირების, ტენდენციებისა და გადახრების გამოვლენა	მიღებული შედეგების ინტერპრეტაცია და შეფასება
პროგნოზირება	შესაძლო სცენარებისა და შედეგების გაანგარიშება	დაშვებების შეფასება და სცენარების შერჩევა
ალტერნატივების შედარება	ვარიანტების დამუშავება და მოსალოდნელი შედეგების შედარება	ეკონომიკური მიზანშეწონილობის განსაზღვრა
გადაწყვეტილების მიღება	ანალიტიკური ინფორმაციის მომზადება	პროფესიული განსჯა და საბოლოო გადაწყვეტილება
შედეგების შეფასება	ფაქტობრივი და მოსალოდნელი მაჩვენებლების შედარება	შედეგების შეფასება და შემდგომი მოქმედების განსაზღვრა

წყარო: შედგენილია ავტორების მიერ [3; 4; 6; 13; 14].

ნაწილება აჩვენებს, რომ ხელოვნური ინტელექტის გამოყენებასთან ერთად პროფესიული განსჯა გადაწყვეტილების მიღების ყველა ეტაპზე ინარჩუნებს თავის როლს, თუმცა მისი შინაარსი იცვლება. მონაცემთა დამუშავებასა და ანალიზში ტექნოლოგიის მონაწილეობის ზრდა პროფესიონალს ათავისუფლებს ტექნიკური ოპერაციების ნაწილისგან და მის საქმიანობას მიღებული შედეგების შეფასებისკენ მიმართავს. ამ პირობებში პროფესიული კომპეტენცია უკავშირდება ინფორმაციის სანდოობის შემოწმებას, ფაქტორების შეჯერებას, შესაძლო შედეგების შეფასებასა და გადაწყვეტილების დასაბუთებას [3; 4; 13; 14].

ხელოვნური ინტელექტის გამოყენებით მომზადებული ინფორმაცია პროფესიონალს გადაწყვეტილების უფრო ფართო ანალიტიკურ საფუძველს აძლევს, მაგრამ არჩევანის გაკეთება კვლავ მის კომპეტენციაში რჩება. სწორედ ამ ეტაპზე პროფესიული განსჯა უშუალოდ უკავშირდება პასუხისმგებლობას: პირი, რომელიც აფასებს მიღებულ ინფორმაციას, ირჩევს მოქმედების ვარიანტს და იღებს საბოლოო გადაწყვეტილებას, პასუხისმგებელია ამ გადაწყვეტილების პროფესიულ დასაბუთებაზეც. ტექნოლოგიის მონაწილეობა გადაწყვეტილების მომზადებაში პასუხისმგებლობას არ აუქმებს, თუმცა მისი ფარგლების უფრო მკაფიო განსაზღვრის საჭიროებას წარმოშობს [4; 6; 14].

4. პროფესიული პასუხისმგებლობა და ხელოვნური ინტელექტის

გამოყენებასთან დაკავშირებული რისკები

ხელოვნური ინტელექტის გამოყენება ფინანსურ მართვაში პროფესიული პასუხისმგებლობის ახალ ასპექტებს წარმოშობს. ტექნოლოგიის მიერ მომზადებული ანალიზი, პროგნოზი ან ალტერნატიული ვარიანტები გადაწყვეტილების მიმღებს მიღებული ინფორმაციის პროფესიული შეფასების ვალდებულებისგან არ ათავისუფლებს. პირიქით, ინფორმაციის დამუშავებაში ხელოვნური ინტელექტის მონაწილეობის ზრდასთან ერთად აუცილებელი ხდება მიღებული შედეგის წარმომავლობის, სანდოობისა და გამოყენების მიზანშეწონილობის შეფასება [4; 6; 14; 15; 17].

პასუხისმგებლობის განსაზღვრისას უნდა გაიმიჯნოს ტექნოლოგიური სისტემისა და პროფესიონალის ფუნქციები. ხელოვნურმა ინტელექტმა შეიძლება დაამუშაოს არასრული ან მცდარი მონაცემი, ვერ გაითვალისწინოს კონკრეტული გარემოება ან ისეთი შედეგი წარმოადგინოს, რომელიც დამატე-

ბით გადამოწმებას საჭიროებს. პროფესიონალის პასუხისმგებლობა სწორედ ამ ეტაპზე ვლინდება — მან უნდა შეაფასოს მიღებული ინფორმაცია, საჭიროების შემთხვევაში გადაამოწმოს იგი და მხოლოდ ამის შემდეგ გამოიყენოს გადაწყვეტილების დასასაბუთებლად. შესაბამისად, პროფესიული პასუხისმგებლობის შეფასებისას გადამწყვეტია, რამდენად სათანადოდ შეფასდა და გადამოწმდა ტექნოლოგიის მიერ მიღებული შედეგი [6; 14; 15].

ხელოვნური ინტელექტის გამოყენება ფინანსურ მართვაში რამდენიმე სახის რისკს წარმოშობს. მონაცემთა არასრულობა ან უზუსტობა, კონფიდენციალური ინფორმაციის არასათანადო დაცვა, ალგორითმული შედეგის არასწორი ინტერპრეტაცია და ავტომატიზებულ შეფასებაზე გადაჭარბებული დამოკიდებულება შეიძლება ფინანსური გადაწყვეტილების ხარისხზე აისახოს. ამ რისკების შემცირება მოითხოვს მონაცემთა ხარისხის კონტროლს, გამოყენებული სისტემის შესაძლებლობებისა და შეზღუდვების ცოდნას, მიღებული შედეგების გადამოწმებასა და გადაწყვეტილების მიღების პროცესში ადამიანის პროფესიული ზედამხედველობის შენარჩუნებას [5; 6; 15; 17; 19].

რისკების მართვისთვის საჭიროა მათი წარმოშობის წყაროების გამიჯვნა. მონაცემთა ხარისხის რისკი შეიძლება წარმოიშვას არასრული, მოძველებული ან არასწორად კლასიფიცირებული ინფორმაციის გამოყენებით, ტექნოლოგიური რისკი — სისტემის ფუნქციური შეზღუდვით ან არასწორი შედეგით, ხოლო პროფესიული რისკი — მიღებული ინფორმაციის არასათანადო შეფასებითა და გამოყენებით. ასეთი გამიჯვნა შესაძლებელს ხდის განისაზღვროს, რომელ ეტაპზეა საჭირო დამატებითი კონტროლი და ვის კომპეტენციას მიეკუთვნება მოქმედება [5; 6; 15].

განსაკუთრებულ ყურადღებას მოითხოვს მონაცემთა კონფიდენციალურობა და დაცვა. ფინანსური მართვის პროცესში მუშავდება სამეწარმეო სუბიექტის ფინანსური მდგომარეობის, ოპერაციების, კონტრაგენტებისა და სამომავლო გეგმების შესახებ ინფორმაცია, რომლის არასათანადო გამოყენებამ შეიძლება როგორც ფინანსური, ისე რეპუტაციული ზიანი გამოიწვიოს. ამიტომ ხელოვნური ინტელექტის გამოყენებისას წინასწარ უნდა განისაზღვროს, რა მონაცემების დამუშავებაა დასაშვები, როგორია მათზე წვდომის პირობები და რა კონტროლი მოქმედებს ინფორმაციის შენახვისა და გამოყენების პროცესში [5; 6; 16].

პროფესიულ პასუხისმგებლობას უკავშირდება

გადაწყვეტილების დასაბუთების შესაძლებლობაც. ფინანსურ სპეციალისტს უნდა შეეძლოს განმარტოს, რა ინფორმაციას დაეყრდნო გადაწყვეტილება, როგორ შეფასდა ხელოვნური ინტელექტის მიერ მიღებული შედეგი და რატომ შეირჩა კონკრეტული ალტერნატივა. ამგვარი დასაბუთება უზრუნველყოფს პროცესის გამჭვირვალობას და პასუხისმგებლობას აკავშირებს არა ტექნოლოგიის გამოყენებასთან, არამედ მისი შედეგების პროფესიულ შეფასებასა და გამოყენებასთან [4; 6; 15; 16].

პასუხისმგებლობის მკაფიო განაწილება სამეწარმეო სუბიექტის შიდა წესებსა და კონტროლის პროცედურებშიც უნდა აისახოს. ხელოვნური ინტელექტის გამოყენებისას წინასწარ უნდა განისაზღვროს, ვინ ამოწმებს გამოყენებული მონაცემების სანდოობას, ვინ აფასებს მიღებულ შედეგს და ვის ეკისრება საბოლოო გადაწყვეტილების მიღება. ეს ამცირებს პასუხისმგებლობის გაურკვევლობას და ხელს უშლის ტექნოლოგიისთვის იმ ფუნქციის გადაცემას, რომელიც პროფესიულ შეფასებასა და შესაბამის უფლებამოსილებას მოითხოვს [4; 6; 15; 16].

კონტროლის გაძლიერებამ ხელოვნური ინტელექტის გამოყენებით მიღებული უპირატესობები არ უნდა შეამციროს. ყველა ავტომატიზებული ოპერაციის ხელით განმეორებითი შემოწმება დროისა და რესურსის ეკონომიას მნიშვნელოვნად შეზღუდავდა. ამიტომ კონტროლის ინტენსივობა უნდა შეესაბამებოდეს ფინანსური გადაწყვეტილების რისკს, გამოყენებული მონაცემების ხასიათსა და შესაძლო შეცდომის შედეგებს. მაღალი რისკის გადაწყვეტილება უფრო ღრმა პროფესიულ გადამოწმებას მოითხოვს, ხოლო განმეორებადი და სტანდარტიზებული ოპერაციების შემთხვევაში კონტროლი შეიძლება შერჩევით, წინასწარ განსაზღვრული კრიტერიუმებით განხორციელდეს [6; 15; 16].

კონტროლისა და პროფესიული პასუხისმგებლობის ასეთი თანაფარდობა საშუალებას იძლევა ხელოვნური ინტელექტის გამოყენებით მიღებული სისწრაფე და რესურსების ეკონომია შენარჩუნდეს. ტექნოლოგია ასრულებს მისთვის შესაბამის ანალიტიკურ და დამხმარე ფუნქციებს, პროფესიონალი კი ინარჩუნებს იმ გადაწყვეტილებებზე კონტროლს, რომლებიც ეკონომიკური შედეგის შეფასებას, პროფესიულ განსჯასა და პასუხისმგებლობის აღებას მოითხოვს [4; 14; 16].

პროფესიული პასუხისმგებლობის შენარჩუნება ხელოვნური ინტელექტის შესაძლებლობების შე-

ზღუდვას არ ნიშნავს. ავტომატიზაცია უნდა გამოიყენებოდეს იქ, სადაც იგი სამუშაოს აჩქარებს, ამცირებს განმეორებად ოპერაციებს და აფართოებს ანალიზის შესაძლებლობას, ხოლო პროფესიონალის ჩართულობა კონცენტრირდეს იმ ეტაპებზე, სადაც საჭიროა შედეგის შეფასება, ეკონომიკური გარემოებების გათვალისწინება და გადაწყვეტილების დასაბუთება. ასეთი თანაფარდობა ხელს უწყობს ტექნოლოგიური შესაძლებლობებისა და პროფესიული კომპეტენციის ურთიერთშევესებას [4; 6; 14; 16].

ამ ურთიერთშევესების ხარისხი პირდაპირ აისახება ფინანსური მართვის შედეგებზე. არასაკმარისი პროფესიული კონტროლი ზრდის მცდარი ან არასრულად შეფასებული ინფორმაციის გამოყენების რისკს, ხოლო გადაჭარბებული კონტროლი ამცირებს ავტომატიზაციით მიღებულ დროით და რესურსულ სარგებელს. შესაბამისად, ფინანსური მართვის ამოცანაა ისეთი თანაფარდობის ჩამოყალიბება, რომლის დროსაც ხელოვნური ინტელექტის შესაძლებლობები სრულად გამოიყენება, პროფესიული განსჯა გადაწყვეტილების განმსაზღვრელ ფუნქციას ინარჩუნებს, ხოლო პასუხისმგებლობა მკაფიოდ უკავშირდება გადაწყვეტილების მიმღებ პირს [6; 14; 16].

5. ეკონომიკური ეფექტიანობის, პროფესიული განსჯისა და პასუხისმგებლობის ურთიერთკავშირი

ფინანსურ მართვაში ხელოვნური ინტელექტის გამოყენების შედეგიანობა ეკონომიკური ეფექტიანობის, პროფესიული განსჯისა და პასუხისმგებლობის ურთიერთკავშირით ყალიბდება. ეკონომიკური სარგებელი მიიღწევა მონაცემთა დამუშავების დაჩქარებით, განმეორებადი ოპერაციების შემცირებითა და ანალიტიკური შესაძლებლობების გაფართოებით, თუმცა ამ უპირატესობების რეალიზება პროფესიონალის მიერ მიღებული ინფორმაციის შეფასებასა და სწორ გამოყენებას მოითხოვს. თავის მხრივ, პროფესიული განსჯა გადაწყვეტილების ხარისხს უზრუნველყოფს, ხოლო პასუხისმგებლობა განსაზღვრავს, ვის ეკისრება მიღებული შედეგის შეფასება და საბოლოო არჩევანის დასაბუთება [3; 4; 9; 14].

ამ სამი კომპონენტის ურთიერთკავშირი განსაკუთრებით მკაფიოდ ვლინდება გადაწყვეტილების მომზადების პროცესში. ხელოვნური ინტელექტი ამუშავებს მონაცემებს, გამოავლენს ტენდენციებსა და გადახრებს, ადარებს შესაძლო სცენარებს და პროფესიონალს აწვდის ანალიტიკურ ინფორ-

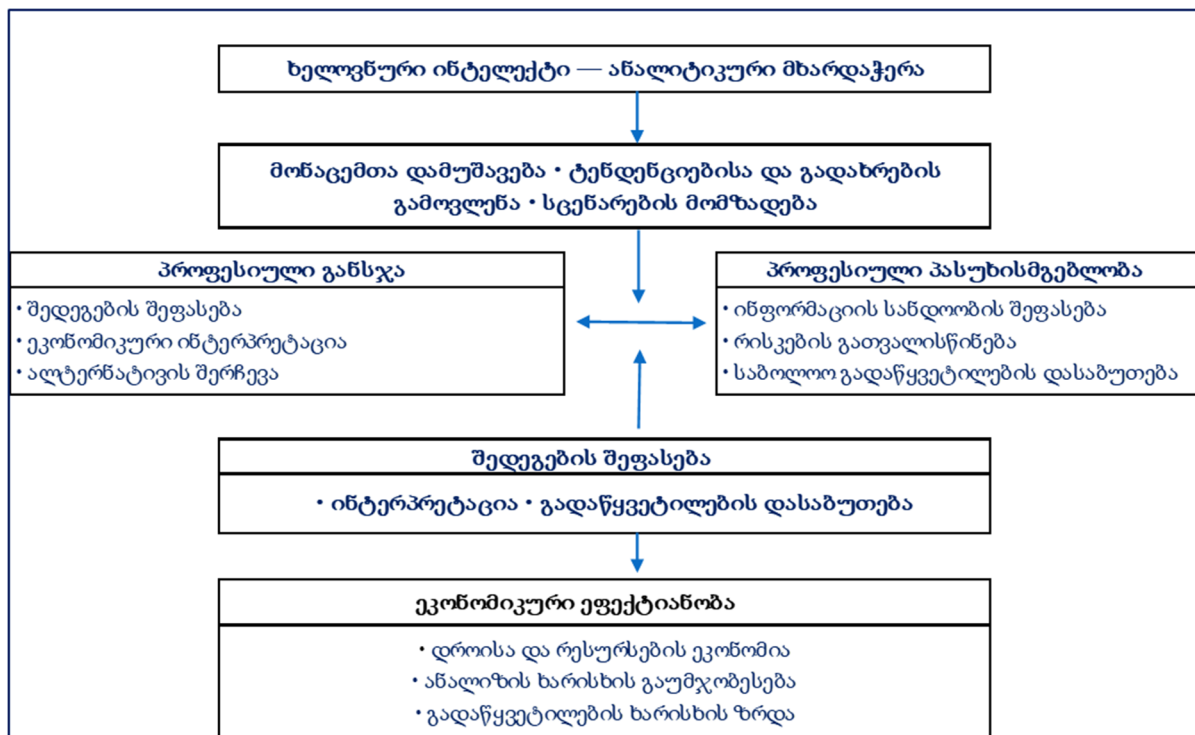
მაციას. სპეციალისტი აფასებს ამ ინფორმაციის სანდოობას, აკავშირებს მას ორგანიზაციის ფინანსურ მდგომარეობასა და საქმიანობის პირობებთან და პროფესიული განსჯის საფუძველზე ირჩევს გადაწყვეტილებას. პასუხისმგებლობა კი უკავშირდება არა ინფორმაციის ტექნიკური დამუშავების ფაქტს, არამედ მისი შეფასების, გამოყენებისა და მიღებული გადაწყვეტილების დასაბუთების პროცესს [4; 6; 14; 16].

ასეთი ურთიერთკავშირი ხელოვნური ინტელექტისა და ადამიანის ფუნქციების დაპირისპირებას გამოიწვევს. ფინანსურ მართვაში მათი შესაძლებლობები ურთიერთშემავსებელია: ტექნოლოგიის უპირატესობა დიდი მოცულობის ინფორმაციის სწრაფ დამუშავებასა და ანალიტიკური ვარიანტების მომზადებაში ვლინდება, ადამიანის უპირატესობა კი ეკონომიკური გარემოებების გააზრებას, შედეგების კრიტიკულ შეფასებასა და პასუხისმგებლიანი გადაწყვეტილების მიღებას უკავშირდება. შესაბამისად, ხელოვნური ინტელექტის გამოყენების მიზანი პროფესიონალის ჩანაცვლება კი არა, მისი შრომის გამარტივება, ანალიტიკური შესაძლებლობების გაფართოება და გადაწყვეტილების ხარისხის გაუმჯობესებაა [3; 4; 14].

სქემაში წარმოდგენილი ურთიერთკავშირი აჩვენებს, რომ ხელოვნური ინტელექტის ეკონომიკური ეფექტი ტექნოლოგიური შესაძლებლობებით არ ამოინურება. მონაცემთა დამუშავებისა და ანალიზის შედეგი პროფესიული განსჯის საფუძველზე გარდაიქმნება ფინანსურ გადაწყვეტილებად, ხოლო პასუხისმგებლობა გადაწყვეტილების მიღება პირთან რჩება. ამ კომპონენტების ურთიერთშეცვლა ზრდის ფინანსური მართვის ხარისხსა და ეკონომიკურ ეფექტიანობას [3; 4; 6; 9; 14; 16].

პრაქტიკული გამოყენებისას ხელოვნური ინტელექტისა და პროფესიონალის ფუნქციების თანაფარდობა ფინანსური ამოცანის ხასიათის მიხედვით უნდა განისაზღვროს. განმეორებადი, სტრუქტურირებული და დიდი მოცულობის მონაცემებზე დაფუძნებული ოპერაციები უფრო ფართოდ შეიძლება დაეყრდნოს ავტომატიზებულ დამუშავებას, ხოლო მაღალი ფინანსური რისკის, არასტანდარტული პირობებისა და რამდენიმე ალტერნატივის მქონე გადაწყვეტილებები პროფესიონალის უფრო აქტიურ მონაწილეობას მოითხოვს. ასეთი გამიჯვნა სამეწარმეო სუბიექტს საშუალებას აძლევს ტექნოლოგია გამოიყენოს იქ, სადაც მისი უპირატესობა ვლინდება, ხოლო

სქემა 1. ეკონომიკური ეფექტიანობის, პროფესიული განსჯისა და პასუხისმგებლობის ურთიერთკავშირი ფინანსურ მართვაში

წყარო: შედგენილია ავტორების მიერ [3; 4; 6; 9; 14; 16].

პროფესიონალის დრო და კომპეტენცია მიმართოს საკითხებისკენ, რომლებიც გამოცდილებას, შეფასებასა და დასაბუთებულ არჩევანს საჭიროებს [4; 6; 14; 16].

ამ პრინციპის დაცვა ფინანსური მართვის ორგანიზაციულ სტრუქტურაზეც აისახება. რუტინული სამუშაოს ნაწილის შემცირება ფინანსური სამსახურის ფუნქციებს თანდათან გადააქვს მონაცემთა დამუშავებიდან ანალიზის, პროგნოზირების, კონტროლისა და მმართველობითი გადაწყვეტილებების მხარდაჭერისკენ. შედეგად, ფინანსური სპეციალისტის პროფესიული ღირებულება განისაზღვრება არა ტექნიკური ოპერაციების რაოდენობით, არამედ ინფორმაციის შეფასების, ეკონომიკური კავშირების გამოვლენისა და გადაწყვეტილების დასაბუთების უნარით [3; 13; 14].

ხელოვნური ინტელექტისა და პროფესიული კომპეტენციის ურთიერთშეგება ფინანსური მართვის განვითარების შესაძლებლობასაც ქმნის. ტექნოლოგიის მიერ შესრულებული ოპერაციების გაფართოებასთან ერთად ადამიანის საქმიანობაში იზრდება ანალიტიკური, საკონსულტაციო და მმართველობითი ფუნქციების წილი. ამდენად, ხელოვნური ინტელექტის გამოყენება პროფესიის შემცირების საფუძვლად კი არ გვევლინება, არამედ **ფინანსური სპეციალისტის შრომის შინაარსის ცვლილებისა და მისი პროფესიული შესაძლებლობების გაფართოების ფაქტორად** [3; 4; 14].

ხელოვნური ინტელექტის გამოყენებით პროფესიული საქმიანობის გამარტივება სამეწარმეო სუბიექტს ადამიანური რესურსის უფრო რაციონალურად განაწილების შესაძლებლობას აძლევს. ფინანსური სპეციალისტის სამუშაო დროის მონაცემთა მექანიკურ დამუშავებაზე ნაკლებად დახარჯვა ზრდის მის მონაწილეობას ფინანსურ დაგეგმვაში, შედეგების შეფასებაში, რისკების წინასწარ გამოვლენასა და მმართველობითი გადაწყვეტილებების მომზადებაში. ამგვარი ცვლილება არსებული პროფესიული რესურსით უფრო მაღალი ანალიტიკური ღირებულების სამუშაოს შესრულებისა და ფინანსური სამსახურის საქმიანობის ბიზნესის საერთო მიზნებთან მეტად დაკავშირების შესაძლებლობას ქმნის [3; 9; 13; 14].

ფინანსური ინფორმაციის სწრაფი დამუშავება და პროფესიონალის დროის ანალიტიკურ საქმიანობაზე გადანაწილება აჩქარებს პრობლემის გამოვლენიდან გადაწყვეტილების მომზადებამდე პროცესს, აუმჯობესებს ფინანსური კონტროლის ოპერატიულობას და ზრდის შედეგების წინასწარი

შეფასების შესაძლებლობას. ამასთან, საბოლოო შედეგის ხარისხი დამოკიდებულია პროფესიონალის ცოდნაზე, გამოცდილებასა და მიღებული ინფორმაციის სწორ ინტერპრეტაციაზე [4; 9; 14; 16].

ამრიგად, ფინანსურ მართვაში ხელოვნური ინტელექტის ეკონომიკური ღირებულება სრულად ვლინდება, როდესაც ტექნოლოგიური შესაძლებლობები და ადამიანის პროფესიული კომპეტენცია არა ურთიერთშემცვლელ, არამედ ურთიერთშემაჯავებელ რესურსებად გამოიყენება. ასეთი თანაფარდობა ერთდროულად ქმნის შრომისა და დროის ეკონომიის, ანალიზის ხარისხის გაუმჯობესებისა და პროფესიული პასუხისმგებლობის შენარჩუნების შესაძლებლობას [3; 4; 9; 14].

დასკვნები და რეკომენდაციები

კვლევამ აჩვენა, რომ ხელოვნური ინტელექტის გამოყენება ცვლის ფინანსური მართვის ფუნქციურ სტრუქტურას: მცირდება განმეორებადი და ტექნიკური ოპერაციების წილი, ხოლო იზრდება ანალიზის, პროგნოზირების, შედეგების შეფასებისა და გადაწყვეტილების დასაბუთების როლი. შესაბამისად, ფინანსური სპეციალისტის საქმიანობის ძირითადი დატვირთვა მონაცემთა დამუშავებიდან მიღებული ინფორმაციის პროფესიული შეფასებისა და მმართველობითი გადაწყვეტილებების მხარდაჭერისკენ გადადის.

ხელოვნური ინტელექტის გამოყენების ეკონომიკური ეფექტიანობის შეფასება მიღებული სარგებლისა და დანერგვა-გამოყენებისთვის საჭირო სრული დანახარჯების თანაფარდობას უნდა დაეფუძნოს. მიღებული სარგებელი მოიცავს სამუშაო დროისა და საოპერაციო დანახარჯების ეკონომიას, ინფორმაციის დამუშავების დაჩქარებას, ანალიზისა და პროგნოზირების შესაძლებლობების გაფართოებას და ფინანსური გადაწყვეტილებების ხარისხის გაუმჯობესებას. ამასთან, ეფექტიანობის დონე დამოკიდებულია სამეწარმეო სუბიექტის მასშტაბზე, ფინანსური ოპერაციების მოცულობაზე, მონაცემთა ხარისხსა და ტექნოლოგიის გამოყენების პირობებზე.

ხელოვნური ინტელექტის გამოყენების გაფართოება პროფესიული განსჯის როლს არ ამცირებს, არამედ მის შინაარსს ცვლის. ფინანსური სპეციალისტის საქმიანობაში იზრდება ანალიზის შედეგების შეფასების, ეკონომიკური ინტერპრეტაციის, ალტერნატივების შედარებისა და გადაწყვეტილების დასაბუთების დატვირთვა. შესაბამისად, ტექნოლოგიური შესაძლებლობების ზრდასთან

ერთად პროფესიული ცოდნის, გამოცდილებისა და კრიტიკული შეფასების როლი უფრო ძლიერდება.

ხელოვნური ინტელექტის გამოყენება პროფესიულ პასუხისმგებლობას არ ამცირებს. ტექნოლოგიის მიერ მომზადებული ანალიზის, პროგნოზისა და ალტერნატიული ვარიანტების შეფასება ფინანსური სპეციალისტის კომპეტენციაში რჩება. მან უნდა შეაფასოს გამოყენებული მონაცემების სანდოობა, გაითვალისწინოს შესაძლო რისკები და მიღებული ინფორმაცია მხოლოდ პროფესიული გადაწყვეტილების შემდეგ გამოიყენოს. საბოლოო გადაწყვეტილება და მის შედეგებზე პასუხისმგებლობა გადაწყვეტილების მიმღებ პირს ეკისრება.

ხელოვნური ინტელექტის გამოყენებასთან დაკავშირებული რისკები შეიძლება წარმოიშვას მონაცემთა ხარისხის, ტექნოლოგიური სისტემის ფუნქციური შეზღუდვებისა და მიღებული შედეგების არასათანადო პროფესიული შეფასების გამო. მათი შემცირება მოითხოვს მონაცემთა სანდოობის კონტროლს, ტექნოლოგიის შესაძლებლობებისა და შეზღუდვების ცოდნას, შედეგების გადამოწმებასა და პროფესიული ზედამხედველობის შენარჩუნებას. კონტროლის ინტენსივობა უნდა შეესაბამებოდეს ფინანსური გადაწყვეტილების რისკსა და შესაძლო შეცდომის შედეგებს.

ხელოვნური ინტელექტის გამოყენებით ეკონომიკური ეფექტიანობის ზრდა, პროფესიული განსჯა და პასუხისმგებლობა ურთიერთდაკავშირებული კომპონენტებია. ტექნოლოგიის მიერ მიღებული სისწრაფე და რესურსების ეკონომია რეალურ ეკონომიკურ შედეგს მაშინ იძლევა, როდესაც ავტომატიზებული ანალიზი პროფესიულ შეფასებასა და დასაბუთებულ გადაწყვეტილებას ეყრდნობა. ამგვარი ურთიერთშევესება უზრუნველყოფს ტექნოლოგიური შესაძლებლობების გამოყენებას პროფესიული პასუხისმგებლობის შენარჩუნებით.

კვლევის შედეგებით დასტურდება ჰიპოთეზა,

რომ ხელოვნური ინტელექტის გამოყენება ფინანსურ მართვაში ეკონომიკურ ეფექტიანობას ზრდის მაშინ, როდესაც ტექნოლოგიური შესაძლებლობებისა და პროფესიული განსჯის ურთიერთშევესება პროფესიული პასუხისმგებლობის შენარჩუნებით ხორციელდება. ხელოვნური ინტელექტი ამცირებს განმეორებადი ოპერაციების მოცულობას, აჩქარებს ინფორმაციის დამუშავებას და აფართოებს ანალიზის შესაძლებლობებს, თუმცა მიღებული შედეგების შეფასება, გადაწყვეტილების დასაბუთება და პასუხისმგებლობა ფინანსური სპეციალისტის კომპეტენციაში რჩება.

კვლევის შედეგებიდან გამომდინარე, მიზანშეწონილია:

სამენარმო სუბიექტებში ხელოვნური ინტელექტის გამოყენება პასუხისმგებლობების მკაფიო განაწილებას უნდა ეფუძნებოდეს. წინასწარ უნდა განისაზღვროს მონაცემთა სანდოობის შემოწმების, ავტომატიზებული შედეგების პროფესიული შეფასებისა და საბოლოო გადაწყვეტილების მიღების პასუხისმგებელი პირები. ფინანსური გადაწყვეტილების რისკის შესაბამისად უნდა განისაზღვროს კონტროლის ინტენსივობა, ხოლო ხელოვნური ინტელექტის გამოყენება უნდა დაექვემდებაროს შესაბამის პროფესიულ შეფასებას.

ხელოვნური ინტელექტის დანერგვას თან უნდა ახლდეს ფინანსური სპეციალისტების პროფესიული მომზადება მისი შესაძლებლობებისა და შეზღუდვების გათვალისწინებით. პროფესიონალს უნდა შეეძლოს ავტომატიზებული ანალიზის შედეგების შეფასება და ინტერპრეტაცია, შესაძლო რისკების გამოვლენა და მიღებული ინფორმაციის გამოყენება დასაბუთებული ფინანსური გადაწყვეტილების მისაღებად. ამ უნარების გაძლიერება ხელს შეუწყობს ხელოვნური ინტელექტისა და პროფესიული კომპეტენციის ეფექტიან ურთიერთშევესებას.